

Pieni, suuri kertomus

Teksti: Helena Hietaniemi

Claire Keegan: Kasvatti. Suom. Kristiina Rikman. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2024. Painettu EU:ssa.

Tyttö makaa litteänä auton takapenkillä, mistä hän katselee taivasta ja puita. Hän miettii, millaista mahtaa olla siellä, minne isä on häntä viemässä. Hän kuvittelee, että siellä tati antaa hänelle lypsylämmintä maitoa ja lettuja ja setä punaista limonadia ja perunalastuja.

Claire Keeganin tiivis, pelkistetty kerronta nostaa lukijan heti kyytiin – ja saa sekä pelkäämään tytön kokevan pettymyksen että toivomaan hänelle parasta. Isä vie tytön äidin sukulaisten, John ja Edna Kinsellan, luo – olisi yksi suu vähemmän ruokittavia monilapsisessa perheessä. Äiti on jälleen viimeisillään.

Talolle saavuttuaan tyttö näkee itsensä tukka villinä hiutunut puuvillamekko yllään. Edna puhuttelee häntä tyttökullaksi, ja keittiön uunissa paistuu jotain tuoksuva. On selvää, että tyttö on erilaisessa paikassa kuin koti. Talossa on siistiä. On leivänpaahdin, sähköllä käyvä pyykinpesukone, pakastin ja imuri. Tyttö kertoo mielessään isän ja äidin sananvaihtoa: mitenkähän kauan Kinsellat voisivat pitää tyttöä?

Tyttö havainnoi ruokapöydässä isän moukkamaista käytöstä ja häpeää sitä. Isä lähtee hyvästelemättä ja edes vihjaisematta, milloin hakee hänet pois. Kirjailija välittää hienovaraisesti tytön epätietoisuuden ja hämmennyksen: Millaista hänellä tulee olemaan, hyvää vai pahaa?

Täti vie hänet kylpyyn ja jynssää perusteellisesti. Tädin käsissä on jotain erilaista, jota tyttö ei ole aiemmin kokenut, eikä hänellä ole kokemalleen sanoja. Hän oivaltaa, että uudessa paikassa tarvitaan uusia sanoja. Hänellä ei ole vaihtovaatteita, koska isä unohti jättää ne autosta. Hän saa jonkun toisen vanhat vaatteet. Hän havaitsee kaikkea, mikä on erilaista kuin kotona. Jokin taloon liittyvä salaisuus on tytön mielessä.

Täti, Edna, sanoo, että ”tässä talossa ei ole salaisuuksia”, ja kärkevyys sävyssä pistää lukijan epäilemään. Edna jatkaa, että siellä, missä on salaisuuksia, on myös häpeää, eikä heillä ole mitään hävettävää. Tyttö sanoo okei, vaikka ei ymmärräkään, mistä on kyse. Hän kuitenkin toivoo, että paikasta, missä ei ole salaisuuksia ja häpeää, tulisi hänen kotinsa.

Tyttöä kutsutaan kirjassa pitkään vain tytöksi, kunnes häntä ruvetaan kutsumaan nimellä, Petal, kuin omaa ja rakasta.

Petal leipoo, maalaa, kitkee, siivoaa yhdessä tädin kanssa. Vieraita käy, heidän kanssaan vitsaillaan ja nauretaan hyvässä hengessä. Se kaikki on erilaista kuin kotona. Petal pelkää helpon olon ja mukavien päivien päättyvän. Pahansuovan naapurin naisen puheista Petalille paljastuu, että Kinselloilla on ollut poika, joka on hukkunut.

Kirjailija Keegan paljastaa tiiviillä, tekstillään lukijan epäluulot ja pelot – myös silloin, kun John pukee Petalille pojan takin ja lähtee viemään häntä meren rantaan ja he kulkevat käsi kädessä kuutamossa. John kehottaa tyttöä olemaan pelkäämättä ja nostaa hänet harteilleen. John puhuu luottamuksesta ja sanoo, ettei Petalin tarvitse sanoa siihen mitään.

”Moni on menettänyt paljon, kun on menettänyt tilaisuuden olla sanomatta mitään”, John sanoo.

Petal saa osakseen isällistä rakkautta, jollaista ei ole ennen kokenut. Hän on kesän aikana oppinut myös lukemaan.

Tulee päivä, jolloin tytön on palattava kotiin. Lähdön hetkellä sattuu onnettomuus, joka salataan kuin yhteisestä sopimuksesta vanhemmilta.

Kotona äiti on saanut uuden vauvan. Sisarukset ihmettelevät mykkinä ja laihoina pituutta kasvanutta siskoaan. Tyttö vastaa äidille ”kyllä” ja äiti huomaa tytön oppineen uusia, outoja tapoja ja tokaisee: ”Ai se on nykyään kyllä.”

Kun Kinsellan pariskunta on hyväksellyt tytön, äiti haluaa heti tietää, mitä siellä tapahtui. ”Ei mitään”, tyttö vastaa. Hän on oppinut, että hänellä on mahdollisuus olla sanomatta mitään. Petal pinkaisee äidin luota juoksuun ja suoraan jo lähdössä olevan Kinsellan sedän syliin. Sedän olkapään yli hän näkee isänsä lähestyvän heitä. Mitä sitten tapahtuu, se jää lukijan mietittäväksi.

Kasvatti on pieni suuri kertomus pienestä, noin seitsemänvuotiaasta työstä, joka saa vieraassa perheessä rakkautta osakseen. Hän saa – ainakin väliaikaisen – kodin, jossa hänet otetaan huomioon, hänen lapsen tarpeensa ymmärretään, häntä kannustetaan kuten jokaista lasta tulisi huomioida ja kannustaa.

Kirja herättäne monille tuttuja muistoja lapsuuden kesistä mummolassa tai muissa sukulaisissa ja tarjoaa kysymyksiä kirjallisuusterapeuttiseen kirjoittamiseen. Millaista oli kesälapsena vieraissa? Millaista hyvää, millaista ikävää, mikä oli erilaista, mitä opit jne.

Kirja loppuu uhkaavaan jälkikuvaan: mitä tapahtuu? Miksi? Miten käy?

Helena Hietaniemi on toimittaja ja kirjallisuusterapiaohjaaja.